

Zit je kniel? sta op en vertel!

Werkgroep In Gesprek Zwolle

Verslag nabespreking gesprekken op vrijdag 28 januari 2022 in het wijkcentrum Jeruzalemkerk, Assendorperdijk 134 in Zwolle.

De Werkgroep In Gesprek (WIG) is onderdeel van de Werkgroep Welzijn en Levensbeschouwing Zwolle (WWL). De Werkgroep In Gesprek brengt mensen die in (sociale) armoede leven of moeilijk aan de maatschappij kunnen deelnemen, in gesprek met politici. Contact: consulent@diaconiezwolle.nl.

De politici die deze keer de gesprekken voerden waren mevrouw Hilde Palland, lid van de Tweede Kamer namens het CDA, en de heer Ruben van de Belt, raadslid namens de ChristenUnie in de gemeente Zwolle.

De nabespreking.

Bezoek aan familie A. Wat kan je als mens allemaal overkomen? In het geval van de familie A. is dit niet voor te stellen. De heer A. is afkomstig uit Engeland. Ruim 7 jaar geleden is hij naar Nederland gekomen. Hij leeft samen met mevrouw A., een Nederlandse. Meneer is al enige jaren ziek en kan daardoor niet werken. Vanuit de gemeente is aangegeven dat meneer niet in staat is om te werken waarna men een gezamenlijke uitkering kreeg toegewezen. Na de Brexit wilde meneer een definitieve verblijfsvergunning aanvragen. Hiervoor ontving hij van de IND een afwijzing, omdat hij 5 jaar niet heeft gewerkt en door zijn ziekte ook niet kon werken. Door deze afwijzing verblijft hij niet meer rechtmatig in Nederland. Hiervan werd ook melding gemaakt bij de gemeente Zwolle. De gemeente Zwolle heeft hierop de uitkering van beiden gekort naar die alleen voor mevrouw A. Dit gaf een haast niet meer van te leven uitkering. Na het voldoen van de vaste lasten resteert maandelijks een besteedbaar inkomen van € 89,--. Ook het Zilveren Kruis reageerde op de beslissing van de IND. Deze ziektekostenverzekeraar deelde mee dat de heer A. 'illegaal' in Nederland verblijft en daarmee zijn ziektekostenverzekering is beëindigd. Dit heeft grote gevolgen voor de gezondheid van meneer A. Een goede gezondheid is voor hem afhankelijk van de behandeling en consultatie in de Isala Klinieken. Een daarvoor goede ziektekostenverzekering is voor hem letterlijk van levensbelang.

Dit was nog niet einde verhaal. Beiden wonen op één adres. Van de Belastingdienst ontvingen zij bericht dat de huur- en de zorgtoeslag was gebaseerd op twee personen. Aangezien meneer A. formeel niet rechtmatig in Nederland verblijft, heeft hij geen recht op deze toeslagen. Deze zijn door de Belastingdienst teruggebracht naar die voor één persoon. Tegelijk werden de 'onterecht' ontvangen toeslagen van meneer A. teruggevorderd en nu verrekend met de huidige toeslagen van mevrouw A. Hiermee ontvangt zij per saldo feitelijk op dit moment geen toeslagen. Het wordt een never ending story als ook het CAK op het toneel verschijnt. Het CAK heeft geconstateerd dat meneer

A. geen ziektekostenverzekering heeft. Hij wordt gemaand deze binnen 3 maanden af te sluiten anders volgt een boete van € 450,--.

In deze kwestie lopen er nog twee rechtszaken tegen de IND. Op 17 maart a.s. is hiervoor een hoorzitting bij de rechtbank. Verder heeft de familie een gesprek gehad met burgemeester Peter Snijders. Hij kan op dit moment weinig doen aangezien de zaak nog onder de rechter is.

De familie zit permanent in angst, omdat er veel onzeker is. Na een eventuele positieve uitspraak van de rechtbank kan de IND uiteindelijk nog negatief beslissen.

Deze morgen is via de advocaat van de familie A. bericht ontvangen van het IND. Hierbij deelt de IND mee dat zij de beschikking van 20 juli 2021 heeft ingetrokken. Hiermee komt men terug op een eerder genomen besluit en geeft men aan dat niet de juiste beslissing is genomen. Dikkie van Gijssel, lid van de WIG, weet dat de IND de juiste rechtsgronden moet formuleren om een zaak te winnen. Beide politici vinden in het kader van de Brexit het een bijzondere situatie. Het is goed om te vernemen welke consequenties een beslissing van de IND heeft voor de keten in de hulpverlening. Ook opmerkelijk is dat de gemeente Zwolle de korting op de uitkering niet met de familie A. heeft gecommuniceerd en ervan geen mededeling heeft gedaan.

Meneer A. heeft voor zijn procedure nog twee rechtszaken lopen. Er is nog geen definitieve beslissing, maar overheden en andere instanties oordelen op voorhand al negatief. Je voelt je als kleine burger machteloos tegen een grote en logge overheid.

Bezoek aan mevrouw B. Mevrouw B. is vastgelopen in en gemangeld door de regels van de Belastingdienst. Haar verhaal. In de herfst van 2018 gaat zij samenwonen met haar vriend. Vanaf die tijd geldt die vriend ook als toeslagenpartner. Zijn jaarinkomen wordt opgeteld bij dat van haar. De wijziging in haar inkomen is dan bij de Belastingdienst bekend. Door het inkomen van de vriend wordt haar uitkering beëindigd. Op deze uitkering werden in het betreffende jaar ook de hoogte van haar toeslagen gebaseerd. Door de nieuwe inkomenssituatie heeft zij volgens de Belastingdienst echter te veel toeslag ontvangen. Dit wordt door mevrouw B. ervaren als een vreemde manier van redeneren, omdat de vriend niet het hele jaar op haar huisadres staat ingeschreven. Volgens de Belastingdienst klopt dit wel. Volgens hen is het sterk afhankelijk van individuele feiten en omstandigheden. Voor mevrouw B. is er geen touw meer aan vast te knopen. De werkwijze vindt zij bureaucratisch en ondoorzichtig. Het is niet duidelijk hoe verrekeningen plaatsvinden. Je moet zelf veel uitzoeken.

Eind november van dat jaar is de vriend weer op zichzelf gaan wonen. Deze wijziging heeft zij aan de Belastingdienst doorgegeven en opnieuw een bijstandsuitkering aangevraagd. Ze merkt dat het systeem stimuleert om niet te gaan werken, omdat je dan het gevaar loopt dat je wederom een teveel aan toeslagen moet terugbetalen. Het wordt nog gecompliceerder. Aan het einde van de maand ontvangt zij weer haar uitkering van € 700,--. Uiteindelijk resulteren al die inkomens ertoe dat mevrouw B. € 3.600,-- aan ontvangen toeslagen terug dient te betalen. Volgens haar had zij daarentegen weer recht op een toeslag die gebaseerd is op bijstandsniveau. De Belastingdienst liet weten dat een beschikking hierover 8 weken kon duren.

Het is bizar hoe je hierdoor in de problemen kunt komen. Er wordt door overheidsinstanties onvoldoende informatie verstrekt en je wordt zelfs door hen tegengewerkt. Je moet zelf veel uitzoeken om terugbetalingen te realiseren. Op een gegeven moment was er geen geld meer voor de dagelijkse boodschappen, laat staan voor de huur.

Belangrijk is dat hiervoor wat in beweging wordt gezet. De overheid dient zich in dergelijke kwesties wat flexibeler op te stellen. Het geheel heeft gevolgen voor heel je leven en functioneren. Het maakt je ook onzeker.

Via Tiem wordt er gewerkt aan de arbeidsfitheid van mevrouw B. Werken geeft de nodige spanning. Er is een blijvende angst om opnieuw vast te lopen in de wet- en regelgeving en weer toeslagen terug te betalen. Verder heeft zij als alleenstaande moeder de zorg voor een dochter wat de stap naar werk lastiger maakt. Er is iemand nodig die haar hierin begeleidt. Verder constateert zij dat het traject van participatiewet naar werk niet altijd de juiste prikkels geeft om aan het werk te gaan.

Ook het handelen en het systeem bij de Belastingdienst verdient verbetering. Hierbij is zij ook wat teleurgesteld over de hulpverlening die niet altijd even deskundig en adequaat was.

De wet- en regelgeving is veelal ingewikkeld. Het is niet allemaal helder en vaak is het moeilijk te begrijpen. Al deze elementen en de onzekerheid is iets wat aan je blijft knagen. Het houdt je dag en nacht bezig.

Mevrouw B. heeft over haar situatie een interview gehad met een journalist van de Stentor. Bij het interview is ook een foto van haar geplaatst. Daarna is zij negatief bejegend door haar omgeving, omdat zij leeft van een uitkering. Hierover wordt minderwaardig gedaan.

Zijdelings meldt mevrouw B. dat zij de Sociale Recherche binnen de deur heeft gehad wegens vermeend samenwonen. Dit bezoek is als weinig prettig ervaren. Al je kasten worden open getrokken, een aanslag op je privacy.

Reactie van de politici.

- Veel geleerd deze morgen.
- Goed om deze mensen te leren kennen. Dit leert meer dan dikke rapporten.
- Het probleem heeft een gezicht gekregen.
- Er is blijkbaar weinig maatwerk van de overheid. De focus ligt te veel op mensen die het niet goed doen en minder op hen die de intentie hebben het wel goed te doen.
- Ook is het belangrijk dat mensen geloofd worden en vertrouwen ervaren en er goed wordt geluisterd. Dit voorkomt veel bureaucratie en frustratie bij de cliënten.
- Hoe voorkomen we dat mensen in zo'n mallempolen terecht komen?
- Negatief nieuws wordt direct opgenomen, terwijl positief nieuws of goede ontwikkelingen nauwelijks de aandacht krijgen. Dit vergt een omdenken.

Reactie op de gesprekken.

Familie A. Het was een goed gesprek. Het vergt wel wat van je. Men leeft met de angst dat er onverwacht een busje komt voorrijden om meneer af te voeren. Men is van de spanning gewoon moe.

Vanuit de Werkgroep In Gesprek wordt geconstateerd dat ambtenaren en andere medewerkers van overheidsdiensten niet altijd de gelegenheid en ruimte hebben om maatwerk te leveren. Vaak worden zij door de politiek hiervoor in het pak genaaid. Dat ontslaat hen overigens niet van de plicht mensen empathisch te benaderen, wat ook wel plaatsvindt.

Het is bijzonder dat niemand in de keten van instanties waarmee de familie A. te maken heeft, het initiatief heeft genomen of op de gedachte is gekomen dat hier iets niet klopt. Er zitten duidelijk een aantal systeemfouten in het faciliteren van de hulpverlening.

Mevrouw B. heeft de gesprekken als zeer positief ervaren. Het was eerst wel spannend, maar goed om je echt gehoord te voelen. Verder is een goede voorlichting en communicatie belangrijk, opdat mensen weten waar ze aan toe zijn. Maak de weg naar een regeling makkelijk, toegankelijk en begrijpelijk.

Bij de nabespreking waren aanwezig: familie A. en mevrouw B. (geanonimiseerd, namen zijn bekend bij leden Werkgroep In Gesprek), de politici: Hilde Palland en Ruben van de Belt. Verder van de Werkgroep In Gesprek: mevrouw Dikkie van Gijssel en de heren Piet Neeft en Wim van Ree (verslag).

Voor vragen of meer informatie over de Werkgroep In Gesprek, deze kunt u richten aan het secretariaat: consulent@diaconiezwolle.nl.

Reactie Hilde Palland 2 februari 2022.

“Nog even over de zaak van familie A.

Ik heb het met onze beleidsmedewerker Europese zaken (Brexit) besproken. Omdat ik deze situatie gewoon nog niet eerder heb gehoord en ik denk dat er meer knelgevallen zoals meneer A. in de praktijk wellicht zijn.

Hij gaf aan ook geen signalen hierover eerder te hebben ontvangen: geen bericht lijkt goed bericht wat betreft de EU burgers in VK en de VK burgers in de EU. Maar onderstaande (de casus A.) bewijst dat dat dus helaas niet het geval is. Ik zou onderstaande casus, zonder hier specifiek naar te verwijzen, mee willen nemen in het volgende debat over Brexit. Deze is ook al paar keer uitgesteld, maar staat nu gepland voor eind maart. (Hij zal dat dan meegeven aan mijn collega Kamerlid die Europese zaken woordvoerder is). Wat betreft het verlenen van een vergunning; dat zou terecht lijken dat hij er een zou krijgen. (Zie bijgevoegde brief, brief bij werkgroep). Die is van januari 2019, maar daar staat expliciet in dat we in Nederland fatsoenlijk om zullen gaan met Britten (incl. die 5 jaar regel). Dit was toen en nog steeds uitgangspunt van onze regering. We hebben eigenlijk niet echt een update gehad sinds de Brexit. Wel was er een technische briefing in september 2021. Daarin wordt wel aangegeven dat de Britten in Nederland recht hebben op verblijfsvergunning. Deze dienen ze aan te vragen voor 30 september 2021, maar dat er nog ongeveer 1700 missende aanvragen zijn (daarmee kan deze casus dus niet op zichzelf staan). Hierover is contact tussen de regering en Britse ambassade. Denk dat deze mensen sowieso ook via de Britse ambassade de Nederlandse overheid zouden kunnen benaderen als het vastloopt.

Ik heb de bijlagen bijgevoegd; wellicht is de brief van de minister aan de Tweede Kamer van januari 2019 vooral relevant voor A. nog in zijn zaak. Want de familie A. gaf aan dat ze eerder een brief hadden ontvangen bij begin van Brexit die best geruststellend was (komt allemaal goed), maar die brief hebben ze niet bewaard.

Toevallig sprak ik de burgemeester van Zwolle ook nog even vanochtend (video call) daarin noemde ik ook nog even A. en hij gaf aan dat hij zijn brief uiteindelijk al wel naar de IND had gestuurd (en dus niet heeft afgewacht tot na uitspraak). Wellicht heeft dat ook geholpen bij het intrekken van het negatieve besluit door de IND.“